

Razvoj strategije Crossborder ACTIVE 2020

Geopark Karawanken / Karavanke Turistična strategija 2020

Wolfgang Pfefferkorn
Andreas Berchtold

Dunaj, Celovec 30.3.2015

Kazalo vsebine

1	Povzetek	3
2	Uvod	4
3	Regionalna izhodišča	6
3.1	Naravni prostor	6
3.2	Regionalni razvoj	6
3.3	Turizem	8
4	Intervjuji s ključnimi akterji	13
4.1	Cilji in metode	13
4.2	Vprašalnik	13
4.3	Rezultati	15
4.4	Sklep	18
5	Zadani cilji Geoparka Karavanke v turizmu	19
6	Vodilni projekti v turizmu	21
6.1	Vodilni projekt 4: Doživetje gorskega kolesarstva Geopark	21
6.2	Vodilni projekt 5: Doživljajsko pohodništvo in plezanje	22
6.3	Vodilni projekt 6: Celoletna destinacija Peca	22
7	Kazalo virov	24
8	Priloge	25

1 Povzetek

V poteku priprave celotne strategije za Geopark Karavanke v okviru projekta Crossborder Active 2020 je bila izdelana tudi turistična strategija. Razvoj strategije turizma je temeljil na analizi regije in na intervjujih s ključnimi akterji.

V okviru srečanj delovnih skupin je bila potrjena v statutu določena turistična strateška usmeritev » Gospodarsko koriščenje Geoparka, med drugimi preko sonaravnega turizma« Znotraj te strateške usmeritve so bila določena priznana tematska težišča, kot so gorsko kolesarjenje, doživljajsko pohodništvo in plezanje ter celoletna destinacija Peca, ki imajo povezovalni in velik pomen za celoten Geopark. Kot okvir za izvedbo ukrepov v teh tematskih težiščih so bili razviti 3 vodilni projekti:

P1: Doživetje gorskega kolesarjenja: Skupni razvoj kolesarskih ponudb

P2: Doživljajsko pohodništvo in plezanje: Skupni razvoj pohodniških ponudb

P3: Celoletna destinacija Peca: Izgradnja Pece kot celoletne destinacije

Ti vodilni projekti se bodo še naprej razvijali s strani konstituiranih delovnih skupin do oblike, ki bo primerna za oddajo vlog in primerna za izvedbo s strani Geoparka Karavanke kot projektne nosilca v naslednji EU programski perspektivi.

2 Uvod

Projekt »Geopark Karawanken – Karavanke« je nastal v okviru EU financiranja na območju slovenske Koroške regije in avstrijske južno Koroške regije. Projekt se je začel izvajati v letu 2010, vendar se je že pred tem, prizadevalo za krepitev čezmejnega sodelovanja v regiji in razvoj skupnih projektov. Cilj tega projekta je ohranjanje in trajnostna raba geološke dediščine s koordinacijo čezmejne regije in strokovnega vodstva. Čezmejno sodelovanje je bilo potrebno s pomočjo projekta okrepiti, povečati prepoznavnost obmejnega območja in okrepiti trajnostni razvoj z "Geoturizmom" in "Geoizobraževanjem". Infrastrukturni projekti so vključevali izgradnjo 2 informacijskih centrov Geoparka v Železni Kapli (Obirske jame) in Mežici (Podzemlje Pece), gosto mrežo usposobljenih Geopark vodnikov, natančno označenost in opise, kot tudi interaktivne postaje vzdolž geoloških poti. Medtem je Geopark Karavanke postal del evropske in svetovne mreže Geoparkov pod okriljem organizacije Unesco.

Od konca leta 2014 pa do marca 2015 so bile v okviru nadaljnjega EU projekta z naslovom "Razvoj strategije Crossborder ACTIVE 2020" skupaj s ključnimi regionalnimi akterji iz čezmejnih regij, razvite in pojasnjene naslednje teme:

- Pregled in prilagoditev sedanjih ciljev in strategije Geoparka
- Razvoj prednostnih projektov za obdobje 2015-2020
- Premisleki v zvezi s spremembo organizacijske strukture Geoparka z namenom večje odgovornosti in poenostavitve izvajanja projektov.

Projekt Crossborder ACTIVE 2020 je bil sestavljen iz naslednjih komponent:

- Regionalne in mednarodne raziskave na temo »bilateralno sodelovanje«
- Skupno 24 intervjujev s skupno 53 ključnimi regionalnimi akterji (SI 21, AT 32): občinami (14), turistična dejavnost (6), menedžment (1) znanost (2) in regionalni razvoj (1)
- Treh čezmejnih delavnic, vsaka s 30-35 ključnimi regionalnimi akterji. Pri teh delavnicah je bila v ospredju osredotočenost na identifikacijo in specifikacijo čezmejnih projektov.
  - Mednarodne konference (s 70 udeleženci) za dokončanje projekta.

Rezultati projekta "Razvoj strategije Crossborder ACTIVE 2020" so:

- Skupno izvedena čezmejna razvojna strategija Geoparka Karawanken / Karavanke
- Strategija čezmejnega turizma.
- Štiriletni (delovni program) za Geopark
- Študija izvedljivosti za pretvorbo obstoječe organizacije Geoparka v Evropsko združenje za teritorialno sodelovanje (EZTS).
- Predlog za bazo podatkov projektov obstoječih pobud in projektih idej.
- Predlog za spletno rešitev, v zbirki podatkov projekta, kot podatkovne baze kontaktov za organizacije in integracija posameznikov v regiji.
- Priporočilni katalog za obvezna merila bilateralnih projektov, specifično za Geopark
- merila za bilateralno sodelovanje občin na splošno.

3 Regionalna izhodišča

3.1 Naravni prostor

Čezmejni Geopark Karavanke je poimenovan po gorski verigi, ki tvori mejo med južno Koroško na avstrijski strani in Koroško regijo na slovenski strani. Geopark je omejen z dvema 2.000 metrov visokima vrhovima Alp; s Peco na vzhodu in s Košuto na zahodu. Za Geopark je značilna bogata geološka raznolikost med Alpami in Dinaridi na območju vzdolž Periadriatske prelomne cone, z različnimi kamninami, kjer se stikata evrazijska in afriška litosferska plošča. Ta geološka raznolikost je igrala bistveno vlogo za priznanje Geoparka v skladu z Unesco merili. Geološke in geomorfološke podrobnosti so natančneje opisane v aplikaciji od leta 2011 in v vodilnem načrtu 2012. Zraven geoloških in geomorfoloških posebnosti, ima področje Geoparka tudi bogato kulturno dediščino, in bogato biotsko raznovrstnost.

3.2 Regionalni razvoj

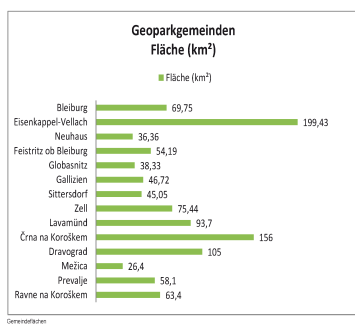
Geopark je sestavljen iz naslednjih 14 občin (od februarja 2015):

- Eisenkappel-Vellach / *Železna Kapla-Bela*
- Bleiburg / *Pliberk*
- Neuhaus / *Suha*
- Feistritz ob Bleiburg / *Bistrica nad Pliberkom*
- Globasnitz / *Globasnica*
- Gallizien / *Galicija*
- Sittersdorf / *Žitara vas*
- Zell / *Sele*
- Lavamünd / *Labot*
- Črna na Koroškem
- Mežica
- Prevalje
- Ravne na Koroškem
- *Dravograd*

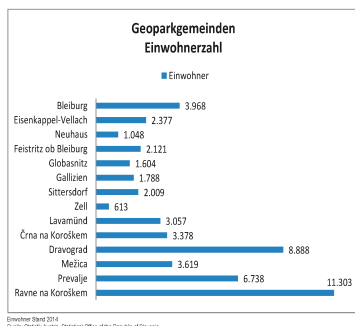

Slika 1: Občine članice v Geoparku Karavanke (februar 2015)

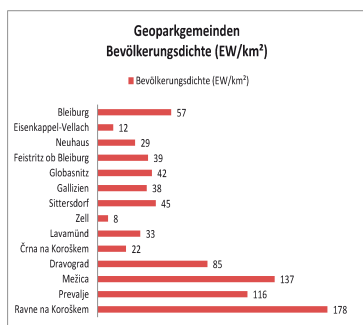
Celotna površina Geoparka obsega približno 1.068 kvadratnih kilometrov in ima približno 52.500 prebivalcev. Približno 62% od celotne površine Geoparka se nahaja na avstrijskem Koroškem, pribl. 38% od celotne površine pa v Sloveniji. Nasprotno pa živi na območju Geopark, pribl. 65% prebivalcev v Sloveniji in 35% na avstrijskem Koroškem. Iz tega sledi, da je v slovenskem delu Geoparka veliko večja gostota prebivalstva. To ima za posledico veliko večjo gostoto prebivalstva v slovenskem delu Geoparka, pri čemer je prebivalstvo zgoščeno v glavnih mestih posameznih občin.

Slika 2: Površina občin Geoparka

Slika 3: Prebivalstvo občin Geoparka

Bevölkerungsdichte Stand 2014
Quelle: Statistik Austria, Statistical Office of the Republic of Slovenia, Wikipedia

Slika 4: Gostota prebivalstva občin Geoparka

3.3 Turizem

Nastanitve

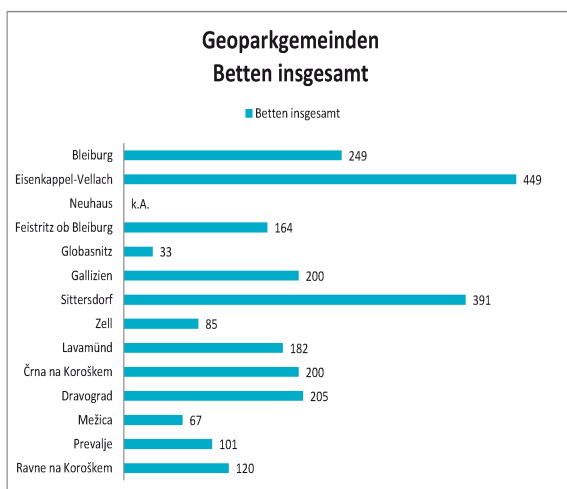
Na območju Geoparka predstavlja turizem drugo najpomembnejšo ekonomsko vejo v okviru storitvenega sektorja. Obstoječe nastanitvene možnosti obsegajo večinoma privatne namestitve, penzione, apartmaje, gorske kočje in turistične kmetije. Poleg tega je na voljo nekaj hotelov, ki se nahajajo v glavnih mestih občin.

Prenočitvene kapacitete

- Skupna prenočitvena kapaciteta v Geoparku: 2.446
- od tega v slovenskih občinah: 693 (28,3%)
- od tega v občinah avstrijske Koroške: 1.753 (71,7%)

Prenočitvene kapacitete v Geoparku Karavanke znašajo ca. 2.450 postelj, od tega jih 72% najdemo v občinah avstrijske Koroške. (Stanje 2013). Z večino prenočitvenih kapacitet razpolagata občina Eisenkappel – Vellach/Železna Kapla-Bela in Sittersdorf (Žitara vas).

Gemeinden Kärnten: Stand Sommersaison 2013, exkl. Campingplatzbetten
Gemeinden Slowenien: Stand Kalenderjahr 2013, exkl. Campingplatzbetten
Quelle: Statistik Austria, Statistical Office of the Republic of Slovenia

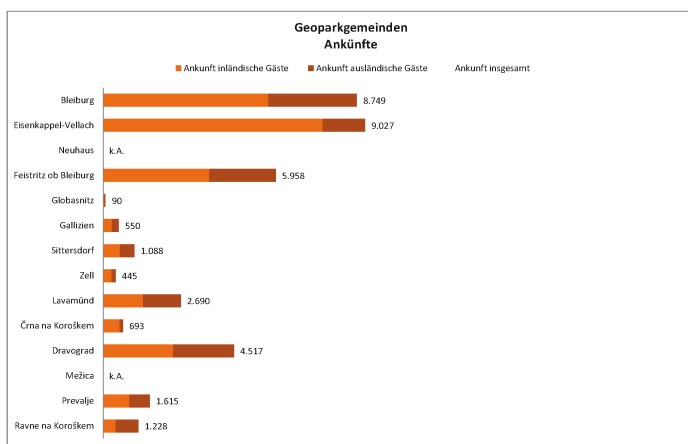
Slika 5: Prenositvene kapacitete občin Geoparka

Prihodi obiskovalcev

- skupni obiski v Geoparku: 36.650
- od teh delež domačih gostov: 65,0%
- od teh delež tujih gostov: 35,0%
- obiski v občinah avstrijske Koroške: 28.597 (78,0%)
- od teh delež domačih gostov: 68,2%
- od teh delež tujih gostov: 31,8%
- obiski v slovenskih občinah: 8.053 (22,0%)
- od teh delež domačih gostov: 53,6%
- od teh delež tujih gostov: 46,4%

V letu 2013 je bilo skupno zabeleženo 36.650 obiskov turistov v občinah Geoparka. Pretežni delež obiskov (78%) so beležile občine avstrijske Koroške.

Skupno pripada 2/3 obiskov domačim turistom in 1/3 obiskov tujim turistom. Tuji turisti prihajajo predvsem iz Nemčije, Nizozemske, Madžarske, Italije in Švedske.

Gemeinden Kärnten: Stand Wintersaison 2012/13 plus Sommersaison 2013 (Gemeinde Zell: nur Sommersaison 2013 berücksichtigt)
Gemeinden Slowenien: Stand Kalenderjahr 2013
Quelle: Statistik Austria, Statistical Office of the Republic of Slovenia

Slika 6: Obiski turistov v občinah Geoparka

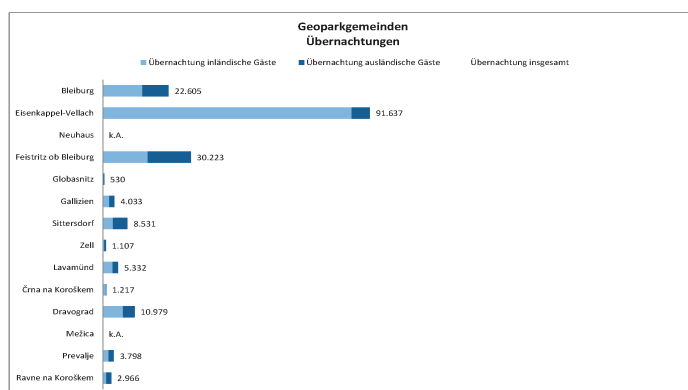
Prenočitve

- skupne prenočitve v Geoparku: 182.958
- prenočitve v občinah avstrijske Koroške (Kärnten): 163.998 (89,6%)
- od teh delež domačih gostov: 75,4%
- od teh delež tujih gostov: 24,6%
- prenočitve v slovenskih občinah: 18.960 (10,4%)
- od teh delež domačih gostov: 58,6%
- od teh delež tujih gostov: 41,4%

Leta 2013 je bilo s strani ponudnikov turističnih storitev v Geoparku registriranih ca. 183.000 prenočitev. Pretežni delež prenočitev (ca. 90%) so beležile občine avstrijske Koroške, na slovenskem območju Geoparka je bilo zabeleženih le ca. 10% prenočitev.

Pri prenočitvah lahko pripišemo približno $\frac{3}{4}$ domačim gostom ter $\frac{1}{4}$ tujim gostom.

Približno polovico od vseh prenočitev v Geoparku beleži občina Eisenkappel-Vellach/Železna Kapla-Bela, ki profitira z zdraviliškim turizmom.

Gemeinden Kärnten: Stand Kalenderjahr 2013
Gemeinden Slowenien: Stand Kalenderjahr 2013
Quelle: Statistik Austria, AKL - ABS 1, Statistical Office of the Republic of Slovenia

Slika 7: Prenočitve občin Geoparka

Ključne kompetence

Ključni elementi turistične ponudbe so sezonske, poletne in zimske aktivnosti, kulturno-zgodovinske in naravne posebnosti, dopust na kmetiji v povezavi s tradicionalno kuhinjo in zdraviliški turizem (zdraviliškemu turizmu pripada velik del prenočitev, ki je koncentriran predvsem v zdraviliškem centru v Železni Kapli).

Najbolj priljubljene poletne aktivnosti so pohodništvo, kolesarstvo, plezanje in obisk zdravilišč, saj gorska pokrajina z urejenimi pohodniškimi in gorskimi potmi ponuja številne možnosti za različne ciljne skupine. Skozi območje Geoparka potekajo odseki dveh mednarodnih pohodniških poti, in sicer evropske pešpoti E6 ter Via Alpina, kot tudi odseki slovenske planinske poti, koroške transverzale in druge. Poti vodijo mimo 12 planinskih koč. Prav tako je urejenih vedno več tematskih pohodniških poti (Geološka pohodna pot Košuta, Gozdna učna pot, itd.).

Mnoge geomorfološko zanimive skalne stene privabljajo številne plezalce. V mesecih, ko plezanje na prostem ni možno, je obiskovalcem na razpolago plezalna dvorana. V Feistritz ob Bleiburg/Bistrici pri Pliberku je bil postavljen plezalni stolp, ki se pozimi uporablja za ledno plezanje.

Območje Geoparka ima razvejano mrežo kolesarskih poti. Deloma potekajo po mednarodni Dravski kolesarski poti in po številnih lokalnih tematskih kolesarskih poteh (na primer umetniška kolesarska pot Pliberk/Šmihel, itd.). Več gozdnih in gorskih cest je označenih kot gorsko kolesarske poti (na primer čezmejna gorsko kolesarska tura okrog Pece), in tukaj lahko najdemo tudi prvi slovenski gorsko kolesarski park. Dve posebno atraktivni aktivnosti za gorske kolesarje sta »kolesarjenje skozi zapuščene rudniške rove« v rudniku Mežica (Podzemlje Pece) in Downhill kolesarjenje po družinam prijaznem „Flow Country Trailu“, ki je bil zgrajen leta 2014 na severni strani Pece.

Pomemben kazalnik zadovoljstva turističnega razvoja regije je na vodi osnovan zdraviliški turizem. Ta je na voljo predvsem v edinem zdraviliškem centru v Železni Kapli in na jezerih spodje Koroške (Unterkärnten) - (Pirkdorfersee/Breško jezero, Gösselsdorfersee/Goslinjsko jezero in Sonneggersee/Ženeško jezero). Edino jezero na slovenski strani Geoparka je Ivarčko jezero, ki je turistično neaktivno že nekaj let. Tudi reka Drava, kot plovna reka ima velik pomen in ponuja turistične ture s tradicionalnimi splavi.

Pomemben zimsko športni center je žičnica na Peci z več kot 20 kilometrov prog. To ponudbo dopolnjujejo manjša smučišča v nižjih legah na slovenski strani (Črna, Poseka, Rimski vrelec in Bukovnik), tekaške proge in atraktivna območja smučarskih tur.

Najpomembnejši med številnimi kulturnozgodovinskimi in naravnimi turističnimi atrakcijami sta zagotovo ponudbi ključnih partnerjev Podzemlje Pece d.o.o. v Mežici in Obirske kapniške jame d.o.o. v Železni Kapli. Turistični rudnik in muzej Mežica je imel od leta 1997 več kot 230.000 obiskovalcev. Naravni spomenik Obirske kapniške jame pa je imel od leta 1991, ko je bila izboljšana animacija in interpretacijski program v jami, več kot milijon obiskovalcev. Skupaj z drugimi avstrijskimi in slovenskimi rudniki sta ta dva turistična rudnika ustanovitelja čezmejne transverzale podzemnih muzejev.

V območju raste število turističnih kmetij, kot tudi število novih lokalnih znamk za trženje različnih tradicionalno proizvedenih kmetijskih izdelkov (predvsem kulinaričnih). Lokalna gastronomija daje velik poudarek na tradicionalno kuhinjo.

Prvi primeri čezmejnega poslovnega sodelovanja na področju skupnega načrtovanja in trženja v turizmu že obstajajo. Ta partnerstva se bodo razširila in okrepila skozi aktivnosti, v povezavi z Geoparkom.

4 Intervjuji s ključnimi akterji

4.1 Cilji in metode

Na podlagi rezultatov prejšnjega srečanja so bili v uvodu projekta „Razvoj strategije Crossborder ACTIVE 2020“, izvedeni intervjuji z regionalnimi ključnimi akterji. K ključnim akterjem se štejejo župani in županje občin Geoparka, kot tudi akterji iz področja turizma, gospodarstva, regionalnega razvoja, vodstva in znanosti.

Cilj intervjujev je bil podati jasno in odprto oceno ključnih akterjev, med drugimi k naslednjim turistično relevantnim točkam:

- Aktualna turistična situacija Geoparka, Prednosti/Slabosti/Priložnosti/Nevarnosti
- Teme in prioritete za naslednjih 5 let
- Projektne ideje in predlogi za okrepitev turistične ponudbe

Rezultati pogovorov so bili uporabljeni kot bistvena podlaga za nadaljnje delovne procese strateškega razvoja.

Intervjuji so potekali, z izjemo pisno izvedenih intervjujev, v okviru osebnih razgovorov med avtorji priloženih strategij in ključnimi akterji. Razgovori so vsakič potekali z 1-5 sogovorniki s pomočjo napisanih smernic za intervju.

Skupno je bilo izvedenih 25 intervjujev s ključnimi akterji iz občin (14), turističnega gospodarstva (7), vodstvom (1), znanost (2) in regionalni razvoj (1). Skupno je bilo v intervjujih udeleženih 54 oseb, od tega 32 akterjev iz avstrijske Koroške in 22 akterjev iz Slovenije.

4.2 Vprašalnik

Naslednja turistično relevantna vprašanja so bila zastavljena ključnim akterjem:

1. Skupno aktualno stanje Geoparka

- Kako ocenjujete trenuten razvoj geoparka? (v smislu vsebine, projektov, organizacijske strukture in sodelovanja) Kaj je pozitivno in kaj deluje dobro? Ali obstajajo težave? Kaj so vzroki? Kako bi lahko to izboljšali?

2. Vsebinski vidiki Geoparka

- Katere teme in projekti v Geoparku so bili ali so še posebej uspešni po vašem mnenju? Zakaj?
- Katere teme in projekti ne delujejo dobro? Zakaj? Kaj je mogoče storiti za izboljšanje stanja?

3. Splošne perspektive za Geopark 2020

- Kako ocenjujete v prihodnje priložnosti in možnosti za Geopark v celoti?
- Kateri so glavni izzivi in tveganja? Katera je vaša največja skrb glede razvoja in delovanja Geoparka?
- Kje vidite, da je ukrepanje nujno potrebno?

4. Poglobitev v vsebinske perspektive do leta 2020

- Katere teme imajo prednost v Geoparku v naslednjih letih? S katerimi težišči je lahko Geopark po vašem mnenju najverjetneje uspešen v naslednjih 5-7 letih?
- Katere konkretne projektne ideje in predloge imate vi k temu?
- Kaj lahko oz. boste vi oz. vaša institucija konkretno prispevali k temu?
- Kakšne predloge imate vi glede prihodnosti Pece? Kaj mora tu v prihodnosti biti v središču? Kaj se tukaj naj ne bi odvijalo?

4.3 Rezultati

Rezultati intervjujev so razčlenjeni po državi porekla, in združeni kot sledi v nadaljevanju:

1. Skupno aktualno stanje Geoparka

AT

Ocena dosedanjega razvoja Geoparka se bo obravnavala ločeno, pri čemer se bodo pozitivni in negativni vidiki držali v ravnotežju.

Pozitivno

- dosedanje investicije
- razvoj turističnih ponudb
- UNESCO-priznanje Geoparka, kot tudi
- novi čezmejni kontakti

Negativno

- pretirano močan poudarek na geologiji v Geoparku
- pomanjkanje spodarske vrednosti Geoparka za regijo
- slaba prepoznavnost Geoparka med prebivalstvom in gosti
- vloga manjših obmejnih občin, katere imajo premalo dobička od Geoparka

Začetne težave Geoparka so na splošno sprejete (akceptirane), (Geopark »še v povojih«)

SI

Tudi v Sloveniji je dosednji razvoj Geoparka viden iz 2 vidikov, vendar se nagiba bolj na **negativno stran kot v Avstriji.**

Pozitivno

- ustanovitev Geoparka
- mnogi dosednji dosežki, ki predstavljajo dobro osnovo za nadaljni razvoj

Negativno

- slabši položaj v primerjavi z avstrijskim delom Geoparka (Slovenija ima manj projektov, manj finančnih sredstev, ampak več birokracije)
- pomanjkanje sodelovanja (čezmejno in na slovenskem ozemlju), kot tudi na določenih projektih
- pomanjkanje skupnih ponudb
- pomanjkanje skupne vizije
- ppremahnina informiranost prebivalcev

2. Poglobitev v vsebinske vidike Geoparka

Kot uspešni projekti in uspešne teme Geoparka so intervjuvani obeh držav, imenovali:

- Ustanovitev info centrov Geoparka v Mežici in Železni Kapli
- Sodelovanje s šolami in vrtci
- Vodeni pohodi (delno uspešni)
- Ustanovitev gorske kolesarske poti na Peci (Flow Country Trail)
- Comenius-Projekti

AT

- izdelava Geopark znamke kot dodatne ponudbe na jezerih (še ni dokončana)

SI

- strokovne podlage za nadaljnjo vsebinsko delo so bile opravljene

Negativne ocene intervjuvanih partnerjev obeh držav pa so:

- premala ekonomska vrednost
- pomankanje turističnih in trajnostnih projektov
- slabo trženje
- manjkajoča oz. nezadostna udeležba majnjih obrobni občin

AT

- pomanjkanje sredstev za temeljne znanstvene raziskave
- nezadostna izkoriščenost info centra Geoparka v Železni Kapli

SI

- pomankanje turističnih informativnih centrov
- denarna sredstva se v večjem delu porabijo za izplačilo plač
- nezadostna „prepoznavnost“ Geoparka navzven (Geopark je komaj zaznan kot turistična destinacija)

3. Splošne perspektive za Geopark do leta 2020

Za uspešno prihodnost Geoparka obeh držav, morajo po mnenju intervjuvanih, le te izpolnjevati naslednje pogoje:

- Geopark mora postati veliko bolj poznan pri prebivalstvu in gostih
- Geopark mora postati krovna blagovna znamka v čezmejni regiji (turizem, razvoj izdelkov, usposabljanje)
- Geopark mora prinašati vrednost v turizmu in drugih gospodarskih sektorjih.
- Geopark mora nagovoriti ciljne skupine z gospodarskim potencialom.
- morajo se najti nosilci projektov za vodilne projekte (ne samo OP SI-AT)

SI

Nujna potreba po ukrepanju je vidna v Sloveniji: potreba po ustanovitvi medobčinskih turističnih uradov.

Obstaja bojazen, da večji infrastrukturni projekti (predvsem transportni projekti), ne uspejo in s tem raste neravnovesje h koroškim Geopark občinam.

4. Poglobitev v vsebinske perspektive do leta 2020

Številni konkretni projektni predlogi, ki so jih intervjuvani imenovali so namenjeni valorizaciji obstoječe naravne in kulturne dediščine v Geoparku. Pri predlaganih projektih bi bilo potrebno še posebej doseči vrednost v turizmu. V ospredje so bili postavljeni pohodniški, kolesarski, kulturni in izobraževalni turizem. Avtentične izkušnje z lokalnim sklicevanjem morajo gostom med drugim biti na voljo, tematske poti, tematski parki, kulinarika, prireditve in razstave. Novi, posebej za Geopark prilagojeni hoteli bodo prinesli dodatne prenočitve gostov v regiji. Najpogosteje omenjene ciljne skupine so družine, pohodniki, kolesarji, domačini, šole in kamperji.

AT

- Varstvo in zaščita virov morata biti obravnavana veliko bolj poglobljeno, kot da niso podane nikakršne zakonske določbe. V nasprotnem primeru se mora zaščita virov opravljati s strani za to pristojnih organov.
- Že uveljavljene prireditve se morajo v prihodnosti okrepiti in uporabiti kot orodje za promocijo in boljšo prepoznavnost Geoparka.
- Nadaljnje znanstvene raziskave igrajo sekundarno vlogo.

Po mnenju intervjuvanih je nadaljnji obstoj **Pece, kot celoletne izletniške destinacije**, ključnega pomena za Geopark.

Za uspešno prihodnost Pece so bile s strani intervjuvanih partnerjev omenjene naslednje točke:

- Razviti se mora koncept za pokrivanje stroškov zimskega obratovanja – vsaj, ampak za vzdrževanje delovanja smučarske šole.
- Razviti se morajo alternativne ponudbe
- Izgraditi se mora ponudba za gorsko kolesarjenje, profesionalizacija in čezmejna povezava
- Ponudba »Doživetje na gori za družine« mora dopolnjevati ponudbo za kolesarje
- Zgraditi se mora panoramska restavracija na gori
- Hotelska lokacija na spodnji postaji mora oživeti
- najti se morajo investitorji

4.4 Sklepi

Iz intervjujev lahko izluščimo pomembne sklepe za turistični razvoj na območju Geoparka Karavanke:

- Potrebno je izvajati konkretne projekte z dodano vrednostjo v turizmu
- Geopark mora postati turistična krovna znamka
- Vidni rezultati morajo po možnosti biti zaznani v vseh občinah
- V regiji se morajo izvajati povezujoči vodilni projekti
- Peco je treba na vsak način ohraniti, kot celoletno destinacijo

Strateška usmeritev je glavni cilj turističnega koriščenja naravne in kulturne dediščine.

5 Zadani cilji Geoparka Karavanke v turizmu

Iz rezultatov aktualnih analiz in intervjujev so bile v okviru delavnic pridobljene tematske usmeritve, ukrepi in vodilni projekti in oblikovani na podlagi v statutu Geoparka Karavanke določenih ciljev:

Cilji (2.člen statuta)	Tematske usmeritve	Ukrepi in vosilni projekti
a) Ohranjanje naravnih in kulturnih virov	Viri, varstvo narave in razvoj	Pokrajinski prostor – Življenjski prostor Geopark (P1)
b) ozaveščanje, informiranje in izobraževanje	Trženje Izobraževanje in kultura	Povečati prepoznavnost Geoparka (P3) Geopark-Šolski program (P2)
c) Gospodarsko koriščenje Geoparka, med drugimi preko sonaravnega turizma	Sonaravni turizem	Doživetje gorskega kolesarjenja Geopark(P4) Doživljajsko pohodništvo in plezanje (P5) Celoletna destinacija Peca (P6)
d) Krepitev čezmejnega sodelovanja	Odprto	P1, P2, P3, P4, P5, P6

Cilji v statutu Geoparka, ki so neposredno povezani s turizmom:

„Gospodarsko koriščenje Geoparka, med drugimi preko sonaravnega turizma“.

V neposredni povezavi s turizmom so tudi ostali trije glavni cilji „Ohranitev naravnih in kulturnih virov“, „Ozaveščanje, informiranje in izobraževanje“, kot tudi „krepitev čezmejnega sodelovanja“. Ti v statutu opredeljeni glavni cilji so bili potrjeni na delavnicah in intervjujih in se morajo ohraniti.

Na področju turizma so prepoznane naslednje usmeritve:

- **Doživetje gorskega kolesarjenja**
- **Doživljajsko pohodništvo in plezanje**
- **Celoletna destinacija Peca**

To so projekti, ki imajo za celoten Geopark velik pomen (predvsem čezmejen) in imajo funkcijo povezovanja.

Kot okvir za izvedbo ukrepov na teh tematskih področjih, so bili na delavnicah razviti 3 vodilni projekti:

P4: Doživetje gorskega kolesarjenja Geopark: Skupni razvoj kolesarskih ponudb

P5: Doživljajsko pohodništvo in plezanje: Skupni razvoj pohodniških ponudb

P6: Celoletna destinacija Peca: Izgradnja Pece kot celoletne destinacije

Za te vodilne projekte v turizmu mora Geopark Karavanke v prihodnosti biti na voljo, kot projektni nosilec.

6 Vodilni projekti v turizmu

Za razvoj vodilnih projektov, so bile na delavnicah oblikovane delovne skupine, ki še vedno delajo na nadaljnjem razvoju projektov. Vodilni projekti se morajo nadalje razviti do stopnje, da se jih bo lahko prijavilo na različne programe sofinanciranja.

K temu so bile obravnavane naslednje teme:

- Izdelava delovnih paketov („Workpackages“): npr. Projektni menedžment, javna dela, študije, načrtovanje, investicije, trženje, svetovanje
- Kateri program sofinanciranja je ustrezen?
- Kdo je vodilni partner?
- Kdo so projektni partnerji?
- Kakšna je razdelitev nalog med partnerji?
- Stroškovni okvir?
- Časovni načrt?

V regiji povzdignjeni mikroregionalni in regionalni projektni predlogi (glejte projektno listo v prilogi) morajo biti potrjeni in eventuelno implementirani s strani k vodilnim projektom dodeljenih delovnih skupin. Čeprav delo delovnih skupin traja še sedaj, preko trajanja projekta, lahko tukaj dokumentiramo le vmesno stanje do časa zaključka projekta (30.3.2015) (Priloga: Projektni listi)

6.1 Vodilni projekt 4: Doživetje gorskega kolesarjenja Geopark

Cilji:

- V regijo privabiti več kolesarskih gostov
- Razviti kolesarski park v svetovno poznano destinacijo
- Razširiti prenočitvene kapacitete za kolesarje (kolesarski hoteli)

Aktivnosti:

- Razvoj Pece v kolesarski center Geoparka (na osnovi Flow Country Trail)
- Izgradnja in povezava obstoječih kolesarskih poti v skupno kolesarsko mrežo
- Obstoječe ture napolniti z Geopark relevantno vsebino

Projektni partnerji:

- Žičnica na Peci, Bike Nomad, Podzemlje Pece, RRA Koroška, Geopark Karawanken/Karavanke, Tourismusregion Klopeiner See/Südkärnten (Turistična regija Klopinsko jezero/Južna Koroška)

Možni programi sofinanciranja:

- ETS SI-AT

6.2 Vodilni projekt 5: Doživljajsko pohodništvo in plezanje

Cilji:

- Nadaljnji razvoj pohodniške in plezalne destinacije
- Povečanje števila pohodniških in plezalskih obiskovalcev
- Širitev prenočitvenih kapacitet za kolesarske goste (kolesarski hoteli)

Aktivnosti:

- Razvoj in izvedba doživljajske inscenacije na pohodniških poteh in plezalnih destinacijah
- Povezati pohodniške pakete, ki jih je možno rezervirati
- Razvijati dodatne ponudbe, kot so „Geo-caching“ ali „Event-Highlights«
- Izgradnja mobilnosti: Pohodniški avtobus, taksi, E-mobilnost
- Vodenje obiskovalcev in informacije

Projektni partnerji:

- Geopark Karawanken/Karavanke, Tourismusregion Klopeiner See/Südkärnten (Turistična regija Klopinsko jezero/Južna Koroška), RRA Koroška, Planinsko društvo

Možni programi sofinanciranja:

- ETS SI-AT

6.3 Vodilni projekt 6: Izgradnja celoletnedestinacije Peca

Cilji:

- Ohranitev Pece, kot celoletne čezmejne izletniške destinacije

- Razviti koncept za pokrivanje stroškov zimskega obratovanja
- Doživljajska ponudba na gori za družine kot dopolnitev k ponudbi za kolesarje
- Ustvarjanje dodatnih prenočitvenih kapacitet

Aktivnosti:

- Žičnica na Peci: Izgradnja celoletnega doživljajskega parka za družine
- Podzemlje Pece Mežica: Izgradnja podzemnega doživljajskega parka
- Dom na Peci: Izgradnja celoletne ponudbe za družine "Park Kralj Matjaž"
- Podpeca: Gradovi Kralja Matjaža
- Feistritz ob Bleiburg/Bistrica pri Pliberku: Doživljajska inscenacija zgodovinskih obrtnih lokacij
- Razviti zimske alternative k alpskemu smučanju: sankanje, turna hoja, pohodi s krpjami
- Koncept mobilnosti

Projektni partner:

- Petzen Bergbahnen/Žičnica na Peci, Podzemlje Pece d.o.o., Občine Feistritz ob Bleiburg/ Bistica pri Pliberku, Mežica, Črna, Geopark Karawanken/Karavanke

Možni programi sofinanciranja:

- ETS SI-AT

7 Kazalo virov

CON.OS tourismus.consulting gmbh, Wien (2012): Kurzgutachten zum Sommerkonzept Petzen Bergbahn

Ferk & Partner d.o.o, Maribor (2008): Strateški razvojni dokument občine Dravograd

POLTNIG, W., HERLEC, U. et al (2010): Geologisch – Naturschutzfachliche Grundlagen des Geoparks Karawanken

Statistical Office of the Republic of Slovenia: Gemeindeweise statistische Daten zu Bevölkerung und Tourismus

Statistik Austria: Gemeindeweise statistische Daten zu Bevölkerung und Tourismus

Steiner&Partner PlanungsgmbH & Co KG, Klagenfurt (2013): Weiterentwicklung „Petzen“, Strategieentwurf

8 Priloge

Priloga 1: Projektni listi vodilnih projektov v turizmu

Priloga 2: Projektna lista turizem